

Decizia nr. 28/2021 Dosar nr. 373/1/2021

Pronunțată în ședință publică astăzi, 10 mai 2021

Publicat in Monitorul Oficial, Partea I nr. 544 din 26/05/2021

Marian Budă - președintele Secției a II-a civile a Înaltei Curți de Casație și Justiție - președintele completului

Iulia Petronela Nițu - judecător la Secția a II-a civilă

Mirela Polițeanu - judecător la Secția a II-a civilă

Cosmin Horia Mihăianu - judecător la Secția a II-a civilă

Veronica Magdalena Dănăilă - judecător la Secția a II-a civilă

Diana Manole - judecător la Secția a II-a civilă

Virginia Florentina Duminecă - judecător la Secția a II-a civilă

Carmen Trănica Teau - judecător la Secția a II-a civilă

Elisabeta Roșu - judecător la Secția a II-a civilă

Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept competent să judece sesizarea ce formează obiectul Dosarului nr. 373/1/2021 este legal constituit, conform dispozițiilor art. 520 alin. (6) din Codul de procedură civilă și ale art. 36 alin. (2) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu completările ulterioare.

Ședința este prezidată de domnul judecător Marian Budă, președintele Secției a II-a civile a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

La ședința de judecată participă doamna Ileana Peligrad, magistrat-asistent, desemnată în conformitate cu dispozițiile art. 38 din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu completările ulterioare.

Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a luat în examinare sesizarea formulată de Curtea de Apel Oradea - Secția a II-a civilă privind dezlegarea următoarei probleme de drept: "dacă situațiile de excludere a asociatului prevăzute de art. 222 din Legea nr. 31/1990 se completează cu prevederile art. 1.928 din Codul civil".

După prezentarea referatului cauzei de către magistratulasistent, constatând că nu sunt chestiuni prealabile de discutat sau excepții de invocat, președintele completului, domnul judecător Marian Budă, a declarat dezbaterile închise, iar completul de judecată a rămas în pronunțare asupra sesizării privind pronunțarea unei hotărâri prealabile.

deliberând asupra chestiunii de drept cu care a fost sesizată, a constatat următoarele:

I. Titularul și obiectul sesizării

1. Prin Încheierea din 19 ianuarie 2021, dată în Dosarul nr. 482/111/C/2018*-A, Curtea de Apel Oradea - Secția a II-a civilă a sesizat Înalta Curte de Casație și Justiție, în temeiul art. 519 din Codul de procedură civilă, în vederea pronunțării unei hotărâri prelabile cu privire la chestiunea de drept anterior menționată.

II. Normele de drept intern ce formează obiectul sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție cu privire la pronunțarea unei hotărâri prelabile

2. Legea societăților nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare:

"Art. 222. - (1) Poate fi exclus din societatea în nume colectiv, în comandită simplă sau cu răspundere limitată:

a) asociatul care, pus în întârziere, nu aduce aportul la care s-a obligat;

b) asociatul cu răspundere nelimitată în stare de faliment sau care a devenit legalmente incapabil;

c) asociatul cu răspundere nelimitată care se amestecă fără drept în administrație ori contravine dispozițiilor art. 80 și 82;

d) asociatul administrator care comite fraudă în dauna societății sau se servește de semnătura socială sau de capitalul social în folosul lui sau al altora.

(2) Dispozițiile acestui articol se aplică și comanditaților în societatea în comandită pe acțiuni."

3. Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, republicat, cu modificările ulterioare:

"Art. 1.928. - La cererea unui asociat, instanța judecătorească, pentru motive temeinice, poate hotărî excluderea din societate a oricăruia dintre asociați." Alte dispoziții legale relevante

4. Legea nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare:

"Art. 291. - Prevederile din prezenta lege se completează cu dispozițiile Codului civil și ale Codului de procedură civilă."

5. Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, republicat, cu modificările ulterioare:

"Art. 1.887. - (1) Prezentul capitol constituie dreptul comun în materia societăților.

(2) Legea poate reglementa diferite tipuri de societăți în considerarea formei, naturii sau obiectului de activitate."

6. Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil:

"Art. 138. - Societățile reglementate de legi speciale continuă să fie supuse acestora."

III. Expunerea succintă a procesului

7. Prin Cererea înregistrată la 22 februarie 2018 pe rolul Tribunalului Bihor - Secția a II-a civilă cu nr. 482/111/2018, reclamantele A S.R.L. și B (administrator și asociat al societății) au solicitat instanței să dispună excluderea pârâtului C (asociat) din societatea A S.R.L. și să se pronunțe asupra redistribuirii părților sociale ale pârâtului.

8. În motivare au fost invocate neînțelegeri grave între asociați, de natură să împiedice desfășurarea activității societății reclamante; cererea a fost întemeiată în drept pe dispozițiile art. 222 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare, și pe cele ale art. 1.928 din Legea nr. 287/2009 privind Codul civil.

9. Pârâtul a formulat o cerere reconvențională, prin care a solicitat excluderea din societate a reclamantei-pârâte B, în temeiul dispozițiilor art. 222 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare, pentru fraudă în dauna societății și, în subsidiar, dizolvarea societății A S.R.L.

10. Prin Sentința nr. 115/LP/2020 din 27 iulie 2020, Tribunalul Bihor - Secția a II-a civilă a respins excepția lipsei calității de reprezentant a reclamantei-pârâte B și excepția lipsei calității procesuale pasive a pârâtului-reclamant C, a admis cererea principală, a dispus excluderea pârâtului-reclamant C din societatea A S.R.L. și a atribuit părțile sociale deținute de acesta către reclamanta-pârâtă B, a obligat-o pe A S.R.L. la plata contravalorii părților sociale aparținând pârâtului-reclamant; cererea reconvențională a fost respinsă.

11. În considerente, prima instanță a reținut, ca temei al respingerii excepției lipsei calității procesuale pasive a pârâtului-reclamant C, că deși acesta nu are dubla calitate de asociat și administrator al societății cu răspundere limitată, pretinsă de art. 222 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare, cererea de excludere a fost fundamentată în drept și pe dispozițiile art. 1.928 din Legea nr. 287/2009 privind Codul civil. Pe fond, a constatat că între asociați sunt neînțelegeri grave, care au condus la perturbarea activității societății reclamante, așa încât a admis cererea principală și, în temeiul art. 1.928 din Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, a dispus excluderea pârâtului-reclamant C din A S.R.L., iar potrivit art. 223 din Legea nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare, s-a pronunțat asupra redistribuirii părților sociale ale acestuia.

Pe de altă parte, a apreciat că în sarcina pârâtei-reclamante nu poate fi identificată nicio faptă de natură să contureze o fraudă comisă în dauna societății, așa încât a respins cererea reconvențională, notând și că, în condițiile excluderii pârâtului-reclamant C, societatea va fi în măsură să își desfășoare activitatea în mod netulburat, motiv pentru care nu se justifică dizolvarea ei.

12. Împotriva acestei sentințe, a declarat apel pârâtul-reclamant C, solicitând schimbarea ei, în sensul respingerii cererii principale și al admiterii celei reconvenționale.

13. În motivare a susținut, printre alte critici, că dispozițiile art. 1.928 din Codul civil, reprezentând norma generală, sunt înlăturate de la aplicare de norma specială cuprinsă în art. 222 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

14. Prin întâmpinarea formulată, intimatele au combătut teza afirmată de apelant, apreciind incidența în speță a art. 1.928 din Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, în considerarea art. 1.887 și art. 1.888 lit. c) din același cod.

15. Instanța de apel a pus în discuție necesitatea sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile care să lămurească dacă situațiile de excludere a asociatului prevăzute de art. 222 din Legea nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare, se completează cu prevederile art. 1.928 din Legea nr. 287/2009 privind Codul civil.

16. Prin Încheierea din 19 ianuarie 2021, sesizarea a fost considerată admisibilă și, în temeiul art. 520 alin. (2) din Codul de procedură civilă, s-a dispus suspendarea judecății.

IV. Motivele reținute de titularul sesizării, care susțin admisibilitatea procedurii

17. Prin încheierea de sesizare, Curtea de Apel Oradea a constatat admisibilitatea demersului întreprins, în conformitate cu prevederile art. 519 din Codul de procedură civilă, motivat de faptul că:

a) instanța care sesizează Înalta Curte de Casație și Justiție judecă prezenta cauză în ultimă instanță, întrucât, potrivit prevederilor art. 223 alin. (3¹) din Legea nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare, hotărârea dată asupra cererii de excludere este supusă numai apelului;

b) de modul de interpretare a prevederilor art. 1.928 din Legea nr. 287/2009 privind Codul civil depinde soluționarea pe fond a cauzei în legătură cu care s-a formulat sesizarea, deoarece însuși autorul căii de atac a apelului care formează obiect al învestirii instanței de trimitere critică incidența art. 1.928 din Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, reținută de prima instanță, pentru a justifica dispoziția de excludere a sa dintr-o societate cu răspundere limitată, în care nu deține și calitatea de administrator;

c) în ceea ce privește noutatea chestiunii de drept, instanța de trimitere arată că și aceasta este îndeplinită, întrucât examenul jurisprudencional nu relevă cristalizarea unei practici unitare și constante în legătură cu chestiunea de drept a cărei lămurire se solicită, respectiv dacă un asociat al unei societăți cu răspundere limitată poate fi exclus din societate în temeiul art. 1.928 din Legea nr. 287/2009 privind Codul civil. Această situație justifică interesul în formularea unei cereri pentru pronunțarea unei hotărâri

prealabile în scopul prevenirii apariției unei practici neunitare, iar jurisprudența invocată de către părți oferă indicii referitoare la posibilitatea apariției practicii neunitare consistente din această perspectivă;

d) de asemenea, problema de drept nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare, conform evidențelor Înaltei Curți de Casație și Justiție;

e) asupra acestei chestiuni de drept, Înalta Curte de Casație și Justiție nu s-a mai pronunțat printr-o altă hotărâre.

V. Punctul de vedere al părților cu privire la dezlegarea chestiunii de drept

18. C a apreciat că dispozițiile art. 222 din Legea nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare, nu se completează cu prevederile art. 1.928 din Codul civil, deoarece acest din urmă articol are un conținut general, în timp ce primele sunt norme speciale, aplicabile așadar prioritar. În susținerea punctului de vedere, a invocat și prevederile art. 138 din Legea nr. 71/2011 conform cărora societățile reglementate de legi speciale continuă să fie supuse acestora.

19. A S.R.L. și B au arătat că dispozițiile art. 222 din Legea nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare, se completează cu prevederile art. 1.928 din Legea nr. 287/2009 privind Codul civil în condițiile în care acestea din urmă sunt ulterioare și au fost implementate tocmai în vederea transpunerii în practica instanțelor de judecată a opiniei doctrinare majoritare, chiar unitare, în ceea ce privește necesitatea posibilității salvagărdării unei societăți prin excluderea asociatului care, deși nu se află în situațiile prevăzute de art. 222 din Legea nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare, prin acțiunile/omisiunile sale generează motive temeinice pentru a fi exclus din societate. Astfel, soluția legislativă a fost impusă de situațiile din practică ce au generat sub egida limitărilor prevăzute de art. 222 din Legea nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare. De asemenea, au arătat că dispozițiile Legii nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare, se completează cu prevederile Codului civil, conform art. 291 din Legea nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

VI. Punctul de vedere al completului de judecată cu privire la dezlegarea chestiunii de drept

20. Instanța de sesizare a arătat că art. 1.928 este inserat în Codul civil în secțiunea a 2-a, intitulată Societatea simplă, din cap. VII al titlului IX, fiind aplicabil excluderilor asociaților din societatea simplă. A mai arătat că, deși potrivit art. 1.887 alin. (1) din Codul civil, cap. VII al titlului IX constituie dreptul comun în materia societăților, iar potrivit art. 291 din Legea nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare, prevederile acestei legi se completează cu cele ale Codului civil, dispozițiile Codului civil se pot aplica în materia Legii nr. 31/1990 doar în măsura în care legea specială nu ar reglementa anumite aspecte și, în aceste condiții, ar fi aplicabile normele dreptului comun în materie. Or, dispozițiile art. 222 din Legea nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare, reglementează cazurile de excludere a asociatului din societatea cu răspundere limitată și, în concursul dintre norma generală și cea specială, urmează a primi eficiență norma specială, conform principiului "specialia generalibus derogant". Împrejurarea că legea specială este anterioară Codului civil nu prezintă relevanță, în opinia instanței de trimitere, având în vedere dispozițiile art. 138 din Legea nr. 71/2011, potrivit cărora societățile reglementate de legi speciale continuă să fie supuse acestora.

21. În concluzie, a apreciat că situațiile de excludere a asociatului prevăzute de art. 222 din Legea nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare, nu se completează cu prevederile art. 1.928 din Legea nr. 287/2009 privind Codul civil.

VII. Jurisprudența instanțelor naționale în materie

22. Curțile de apel Cluj, Constanța și Galați au înaintat jurisprudență relevantă, iar curțile de apel Alba Iulia, Bacău, București, Brașov și Craiova, fără să indice practică judiciară referitoare la problema de drept supusă dezlegării, au comunicat punctele de vedere ale judecătorilor; analiza acestora relevă următoarele două orientări:

a) unele instanțe apreciază că situațiile de excludere a asociatului prevăzute de art. 222 din Legea nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare, nu se completează cu dispozițiile art. 1.928 din Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, întrucât art. 1.890-1.954 din Legea nr. 287/2009 privind Codul civil reglementează o formă specifică de societate simplă, fără personalitate juridică, având deci caracter special în raport cu Legea nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare, astfel că sunt de strictă interpretare și aplicare doar la acest gen de societăți. Acest punct de vedere a fost exprimat de către magistrații curților de apel Alba Iulia, Bacău, București, Galați și, în majoritate, cei ai Curții de Apel Timișoara, de către judecătorii tribunalelor Neamț, Hunedoara, Ialomița, Ilfov și Giurgiu și de o parte dintre judecătorii Tribunalului Timiș;

b) abordarea opusă, potrivit căreia cazurile reglementate în art. 222 din Legea nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare, se completează cu dispozițiile art. 1.928 din Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, fundamentată pe concepția noului Cod civil asupra dreptului privat, are în vedere prevederea expresă din art. 291 din Legea nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare, și faptul că art. 222 din Legea nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare, are un câmp mai restrâns de aplicare decât art. 1.928 din Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, aplicabil tuturor formelor societare reglementate de art. 1.888 din Legea nr. 287/2009 privind Codul civil. Subliniindu-se că dispozițiile legii generale se aplică în măsura în care legea specială nu ar reglementa anumite aspecte, în această opinie se arată că art. 222 din Legea nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare, enumeră cazurile concrete în care poate fi exclus din societatea în nume colectiv, în comandită simplă sau cu răspundere limitată asociatul sau cel cu răspundere nelimitată ori asociatul administrator, abilitarea instanței fiind doar de a verifica încadrarea faptelor concrete imputate în vreuna dintre situațiile prevăzute în textul legii, pe când art. 1.928 din Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, fără a enumera vreun caz de excludere, acordă instanței dreptul de a verifica orice neregulă invocată de către un asociat, sub aspectul îndeplinirii condiției "motivului temeinic", și, în raport cu rezultatul verificării, dreptul de a decide asupra excluderii. De aceea, se consideră că enumerarea de la art. 222 din Legea nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare, nu exclude aplicarea principiului din legea generală, în alte situații decât cele prevăzute de legea specială, în măsura în care faptele imputate sunt apreciate de instanța judecătorească ca putând fi încadrate în "motive temeinice" de excludere. Acest punct de vedere a fost exprimat de către magistrații curților de apel Brașov, Cluj și Craiova, de judecătorii tribunalelor București, Teleorman, Constanța, Galați, Vrancea, Caraș-Severin, Arad și, în majoritate, de cei ai tribunalelor Suceava și Timiș. Curțile de apel Pitești, Ploiești și Târgu Mureș nu au identificat practică judiciară relevantă și nici nu au comunicat opiniile teoretice ale judecătorilor, iar curțile de apel Iași și Oradea nu au formulat niciun răspuns.

23. Ministerul Public, prin Adresa nr. 279/C/517/III-5/2021 din 11 martie 2021, a arătat că la nivelul Secției judiciare - Serviciul judiciar civil nu se verifică, în prezent, practică judiciară, în vederea promovării vreunui recurs în interesul legii în problema de drept supusă dezlegării.

VIII. Jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție și a Curții Constituționale

24. La nivelul Înaltei Curți de Casație și Justiție și al Curții Constituționale nu a fost identificată practică relevantă cu privire la problema de drept ce face obiectul prezentei sesizări.

IX. Raportul asupra chestiunii de drept

25. Prin raportul întocmit în cauză, conform art. 520 alin. (8) din Codul de procedură civilă, s-a apreciat că ipotezele de excludere a asociatului prevăzute de art. 222 din Legea nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare, nu se completează cu prevederile art. 1.928 din Legea nr. 287/2009 privind Codul civil.

X. Înalta Curte de Casație și Justiție

X.1. Asupra admisibilității

26. Analiza condițiilor de admisibilitate instituite de legiuitor în cuprinsul art. 519 din Codul de procedură civilă conduce instanța supremă spre concluzia că acestea sunt întrunite.

27. În doctrină, dar și în jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție, condițiile de admisibilitate au fost identificate după cum urmează:

a) existența unei cauze în curs de judecată, în ultimă instanță;

b) cauza care face obiectul judecății să se afle în competența legală a unui complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului investit să soluționeze cauza;

c) chestiunea de drept în discuție să aibă caracter de noutate;

d) Înalta Curte de Casație și Justiție să nu fi statuat asupra respectivei probleme de drept, iar aceasta să nu facă obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare;

e) de chestiunea de drept a cărei lămurire se cere să depindă soluționarea pe fond a cauzei în curs de judecată.

28. În examinarea primelor două condiții de admisibilitate se constată că instanța de trimitere (curtea de apel), investită cu soluționarea unui apel împotriva hotărârii asupra cererii de excludere, va pronunța o decizie definitivă, potrivit art. 634 alin. (1) pct. 4 din Codul de procedură civilă, raportat la art. 223 alin. (3¹) din Legea nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare, și la art. 483 alin. (2) teza finală din Codul de procedură civilă; prin urmare, aceste cerințe de admisibilitate sunt întrunite.

29. De asemenea, este îndeplinită și condiția referitoare la noutatea chestiunii de drept a cărei dezlegare se solicită. Desigur, noul cod civil a intrat în vigoare la 1 octombrie 2011, însă relevantă în evaluarea cerinței noutății este dezvoltarea unei jurisprudențe în materie.

Din această perspectivă, au fost emise adrese către toate curțile de apel, care au procedat la verificări ale jurisprudenței la nivelul instanțelor judecătorești situate în circumscripțiile lor și au comunicat Înaltei Curți de Casație și Justiție un număr limitat de hotărâri judecătorești identificate în materia care face obiectul sesizării de față. Cum caracterul de noutate se pierde pe măsură ce chestiunea de drept a primit o dezlegare din partea instanțelor, iar hotărârile pronunțate în materia în discuție nu reflectă conturarea unei jurisprudențe neunitare consistente, se apreciază că și cerința noutății este întrunită.

30. Pe de altă parte, Înalta Curte de Casație și Justiție a subliniat în mod constant necesitatea ca problema de drept supusă dezlegării să prezinte un grad de dificultate ridicat, care să îi facă utilă intervenția, în scopul rezolvării de principiu a chestiunii de drept și al înlăturării oricărei incertitudini care ar putea plana asupra securității raporturilor juridice deduse judecății. În cazul analizat, titularul sesizării solicită interpretarea unor dispoziții legale care nu comportă o reală dificultate și care pot fi dezlegate facil, printr-o analiză de conținut și corelată a normelor incidente.

Cu toate acestea, opiniile teoretice ale judecătorilor de la instanțele naționale sunt divergente, ceea ce relevă că, deși practica judiciară pare abia a se contura, menținerea incertitudinii interpretării ar putea determina apariția, în viitor, a jurisprudenței neunitare.

31. Este îndeplinită și condiția de admisibilitate care impune ca, asupra chestiunii de drept, Înalta Curte de Casație și Justiție să nu fi statuat. Deși textul art. 519 din Codul de procedură civilă nu prevede în mod expres, spre deosebire de legislația procesual penală internă, modalitatea în care Înalta Curte de Casație și Justiție să fi statuat asupra chestiunii de drept care formează obiect al sesizării, cerința legală este îndeplinită, întrucât problema de drept semnalată nu a fost soluționată printr-o hotărâre prealabilă sau în cadrul unui recurs în interesul legii și nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare; de asemenea, în considerarea dispozițiilor art. 223 alin. (3¹) din Legea nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare, litigii de genul celui aflat pe rolul instanței de trimitere nu cunosc și calea de atac a recursului și nu intră în aria de competență a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

32. De asemenea, este întrunită și cerința ca soluționarea pe fond a cauzei în curs de judecată să depindă de chestiunea de drept a cărei lămurire se cere, atât timp cât chiar autorul căii de atac a apelului care formează obiect al investiției instanței de trimitere este cel care critică incidența art. 1.928 din Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, reținută de prima instanță, pentru a justifica dispoziția de excludere a sa dintr-o societate cu răspundere limitată, în care nu deține și calitatea de administrator.

X.2. Asupra fondului

33. Divergența manifestată între instanțele naționale are ca punct de plecare, așa cum s-a exprimat în punctele de vedere transmise de către curțile de apel, raportul dintre legea generală și cea specială, în contextul intrării în vigoare a noului Cod civil.

34. Conform principiilor de drept, legea generală se aplică în orice materie și în toate cazurile, mai puțin în acelea în care legiuitorul a stabilit un regim special și derogatoriu, instituind în anumite materii

reglementări speciale, prioritare față de norma de drept comun. Caracterul prioritar al normei speciale decurge din însăși finalitatea adoptării ei, demonstrând intenția legiuitorului de a deroga de la norma generală, prin prevederi de strictă interpretare și aplicare.

35. În acest sens, dispozițiile art. 15 din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată, cu modificările și completările ulterioare, prevăd următoarele:

"(1) O reglementare din aceeași materie și de același nivel poate fi cuprinsă într-un alt act normativ, dacă are caracter special față de actul ce cuprinde reglementarea generală în materie.

(2) Caracterul special al unei reglementări se determină în funcție de obiectul acesteia, circumstanțiat la anumite categorii de situații, și de specificul soluțiilor legislative pe care le instituie.

(3) Reglementarea este derogatorie dacă soluțiile legislative referitoare la o situație anume determinată cuprind norme diferite în raport cu reglementarea-cadru în materie, aceasta din urmă păstrându-și caracterul său general obligatoriu pentru toate celelalte cazuri."

36. Titlul IX (Diferite contracte speciale) al cărții a V-a (Despre obligații) a Codului civil cuprinde și cap. VII, intitulat Contractul de societate, capitol care, la rândul lui, își structurează reglementările în următoarele secțiuni: secțiunea 1 (Dispoziții generale, art. 1.881-1.889), secțiunea a 2-a (Societatea simplă, art. 1.890-1.948) și secțiunea a 3-a (Asocierea în participație, art. 1.949-1.954).

37. În cuprinsul art. 1.888, având denumirea marginală "Formele societare", Legea nr. 287/2009 privind Codul civil prevede că societățile pot fi simple, în participație, în nume colectiv, în comandită simplă, cu răspundere limitată, pe acțiuni, în comandită pe acțiuni, cooperative sau alt tip de societate anume reglementat de lege.

38. Dintre toate formele societare indicate mai sus, secțiunile 2 și 3 din cap. VII, evocate anterior, le reglementează doar pe primele două: societatea simplă și asocierea în participație.

39. Această abordare a legiuitorului este justificată de faptul că celelalte tipuri de societăți sunt reglementate separat, în diverse legi speciale, cele mai multe în Legea nr. 31/1990.

40. Diversificarea, după anul 1989, a raporturilor comerciale a impus apariția unor norme cu un caracter specific, care să răspundă particularităților lor. O astfel de normă specială o constituie și Legea nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare, care a reglementat modalitățile în care se constituie, se organizează și funcționează entitățile cu personalitate juridică în domeniul comercial.

41. Intrarea în vigoare, la 1 octombrie 2011, a noului Cod civil relevă că specificitatea ramurii dreptului aplicabil în materie comercială nu a fost afectată în substanță, întrucât modificările intervenite sunt mai degrabă terminologice: astfel, dacă fostul sistem utiliza, pentru a separa raporturile comerciale de cele civile, conceptele de comerciant și de fapte de comerț, actualul sistem realizează delimitarea folosind noțiunile de profesionist și de întreprindere.

42. Noul Cod civil a produs unificarea dreptului obligațiilor civile și comerciale, însă materia în dezbatere, cea a dreptului comercial - pe care, ulterior intrării în vigoare a noului Cod o parte a doctrinei o recunoaște, în vreme ce o altă parte o neagă -, cunoaște o multitudine de reglementări specifice, aflate în vigoare, care îi configurează existența.

43. De aceea se apreciază că dispozițiile art. 1.887 alin. (1), care proclamă caracterul de drept comun al cap. VII din titlul IX al Cărții a V-a a Codului civil în materia societăților, interpretate coroborat cu cele ale art. 291 din Legea nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare, care prevăd completarea dispozițiilor legii speciale cu cele ale Codului civil și ale Codului de procedură civilă, trebuie înțelese în sensul că societăților reglementate de Legea nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare, supuse obligației de înregistrare în registrul comerțului, li se aplică în mod direct dispozițiile noului cod, care vizează obligațiile și pe cele privind persoana juridică, nu însă și dispozițiile generale, atunci când legea specială reglementează în mod derogatoriu o anumită situație.

44. Astfel, problema de drept supusă dezlegării, care impune verificarea măsurii în care Legea nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare, prevede limitativ ori exemplificativ cazurile în care un asociat poate fi exclus din societatea cu răspundere limitată, își găsește rezolvarea în aplicarea principiilor specialia generalibus derogant, respectiv generalia specialibus non derogant, cărora analiza de față urmează să le acorde eficiență.

45. Potrivit acestor reguli, norma specială, fiind derogatorie de la norma generală, se aplică cu prioritate, chiar și atunci când este anterioară normei generale, ori de câte ori o ipoteză intră sub incidența prevederilor ei, iar norma specială nu poate fi modificată sau abrogată de o normă generală ulterioară decât în mod expres.

46. Dispozițiile art. 222 alin. (1) din Legea nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare, prevăd că poate fi exclus din societatea în nume colectiv, în comandită simplă sau cu răspundere limitată:

- a) asociatul care, pus în întârziere, nu aduce aportul la care s-a obligat;
- b) asociatul cu răspundere nelimitată în stare de faliment sau care a devenit legalmente incapabil;
- c) asociatul cu răspundere nelimitată care se amestecă fără drept în administrație ori contravine dispozițiilor art. 80 și 82;
- d) asociatul administrator care comite fraudă în dauna societății sau se servește de semnătura socială sau de capitalul social în folosul lui sau al altora.

47. Modalitatea de redactare a textului de lege evocat anterior conduce către concluzia că enumerarea pe care o cuprinde nu este exemplificativă, ceea ce implică, în lipsa oricărui alt indiciu contrar, imposibilitatea excluderii în alte situații decât cele reglementate ori imposibilitatea excluderii acționarului într-o societate pe acțiuni.

48. Așa fiind, nu există ipoteze lăsate în afara reglementării, în care legea să permită ca un asociat să fie exclus din societatea cu răspundere limitată; de aceea nu se poate aprecia că, într-o atare situație, norma specială s-ar completa cu cea generală.

49. Împrejurarea că legea specială este anterioară Codului civil nu prezintă relevanță, având în vedere că, potrivit art. 138 din Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, societățile reglementate de legi speciale continuă să fie supuse acestora.

50. Rațiunea lipsei incidenței normei generale poate fi decelată și din scopul pentru care legea specială a reglementat, în mod separat, excluderea asociațiilor.

51. Instituția juridică a excluderii, în cazul supus analizei, își găsește aplicarea în cazul societăților de persoane și al celor mixte - nu și în cazul societăților de capital -, așadar în cazul acelorora în care problema încrederii reciproce și a conlucrării asociațiilor se pune mai accentuat decât în cazul celorlalte forme societare. Încrederea reciprocă, privită ca premisă a conlucrării pentru îndeplinirea obiectivelor sociale, trebuie să fie menținută pe întreaga durată a existenței societății.

52. Aceste considerente sunt pe deplin valabile și în cazul societăților simple, însă în materia societăților reglementate de Legea nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare, trebuie avut în vedere scopul pe care asociații îl urmăresc când decid să conlucreze: obținerea unei cote predefinite din beneficiul prezumabil.

53. Dimensiunea lui patrimonială impune, așadar, ca părăsirea societății, ca efect al excluderii, să nu poată opera în orice condiții, căci excluderea este în primul rând o sancțiune pentru refuzul de a conlucra, pentru o conduită ce nu respectă coordonatele interesului societar.

54. Dacă prima și a treia ipoteză dintre cele prevăzute de dispozițiile art. 222 alin. (1) din Legea nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare, conturează excluderea din cauze contractuale, sancționând astfel neexecutarea unor obligații asumate prin actul constitutiv ori încălcarea obligației generice de fidelitate, celelalte două indică excludere din cauze extracontractuale.

55. Dintre toate aceste ipoteze, cea cuprinsă în art. 222 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare, formează obiect al disputei părților în fața instanței de trimitere și face utile următoarele sublinieri:

a) Textul în discuție se referă, în mod expres, la asociatul administrator care comite fraudă în dauna societății sau se servește de semnătura socială sau de capitalul social în folosul lui sau al altora, iar sancțiunea excluderii îi poate fi aplicată atunci când revocarea este considerată insuficientă nu numai pentru abuzul de putere și încălcarea limitelor mandatului, ci pentru orice acțiune sau inacțiune frauduloasă în dauna societății, așadar nu doar pentru fraudă pe care este în măsură să o comită în considerarea ocupării poziției de administrator, ci pentru orice delict intenționat săvârșit în dauna societății.

b) Reglementarea, în acest mod, a cazului de excludere din art. 222 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare, vine să protejeze, în mod distinct, încrederea de care trebuie să se bucure titularul funcției de administrator.

c) Așa fiind, asociatul care nu deține calitatea de administrator nu poate fi exclus pentru categoria generală a fraudelor în dauna societății, prevăzută de art. 222 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

d) Argumentele prezentate mai sus impun concluzia că situațiile de excludere a asociatului prevăzute de art. 222 din Legea nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare, nu se completează cu prevederile art. 1.928 din Legea nr. 287/2009 privind Codul civil.

e) Desigur, în limitele autonomiei de voință, urmând gândirea legiuitorului și rosturile instituției, părțile au dreptul să înmulțească ori să restrângă contractual cauzele de excludere.

Pentru toate considerentele mai sus expuse, în temeiul art. 521 cu referire la art. 519 din Codul de procedură civilă,

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În numele legii

D E C I D E:

Admite sesizarea formulată de Curtea de Apel Oradea - Secția a II-a civilă și, în consecință, stabilește că: Ipotezele de excludere a asociatului prevăzute de art. 222 din Legea nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare, nu se completează cu prevederile art. 1.928 din Legea nr. 287/2009 privind Codul civil.

Obligatorie, potrivit art. 521 alin. (3) din Codul de procedură civilă.